

ПРИМЉЕНО: 25.11.2022

Република Србија
Народна скупштина
Посланичка група Морамо-Заједно
25. новембар 2022. године
Београд

Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
01	011-2600/22		

ПРЕДСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

На основу члана 107. Устава Републике Србије, члана 40. став 1. тачка 1. Закона о Народној скупштини и члана. 150. и 151. Пословника Народне скупштине Републике Србије подносимо **ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНИ ЗАКОНА О ЗДРАВСТВЕНОМ ОСИГУРАЊУ** са предлогом да се узме у претрес.

За представника предлагача одређује се Никола Нешић.

НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ

Никола Нешић

Небојша Зеленовић

Александар Јовановић

Др Јелена Калајић

Данијела Несторовић

Милинка Николић

Небојша Цакић

Др Ђорђе Микетић

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНИ ЗАКОНА О ЗДРАВСТВЕНОМ ОСИГУРАЊУ

Члан 1.

У Закону о здравственом осигурању ("Сл. гласник РС", бр. 25/2019) члан 85. Закона брише се.

Члан 2.

Овај Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Образложење

I. Уставни основ за доношење закона

Уставни основ за доношење овог Закона садржан је у члану 68. став 3. Устава Републике Србије ("Сл. гласник РС", бр. 98/06) према коме свако има право на заштиту свог физичког и психичког здравља. Деца, труднице, мајке током породилског одсуства, самохрани родитељи са децом до седме године и старији остварују здравствену заштиту из јавних прихода, ако је не остварују на други начин, у складу са законом. Здравствено осигурање, здравствена заштита и осигурање здравствених фондова уређује се законом. Такође, у члану 97. став 1. тачке 8. и 10. које прописују да Република Србија уређује и обезбеђује систем у области радних односа, заштите на раду, запошљавања, социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности; друге економске и социјалне односе од општег интереса, као и да уређује и обезбеђује систем у области здравства, социјалне заштите, борачке и инвалидске заштите, бриге о деци, образовања, културе и заштите културних добара, спорта, јавног информисања; систем јавних служби.

II. Разлози за доношење закона

Нови Закон о здравственом осигурању донет је у априлу 2019. године и у циљу унапређења система здравственог осигурања извршене су бројне измене и допуне овог закона. Међутим применом закона уочавају се одређени проблеми.

Наиме, примена члана 85. овог Закона доводи особе које самостално обављају делатност и које имају запослене у значајно неповољнији положај у односу на оне које су запослене код послодавца или оне који се одлуче да привремено одјаве пословање и нескривено их дискриминише. Дискриминација се огледа у делу који се односи на исплату накнаде описане у чл. 85. ст. 2. Ова мера посебно погађа жене које самостално обављају делатност уколико су спречене да раде због компликација у вези са одржавањем трудноће. Оне су тада у прилици да бирају између привременог затварања и коришћења права на боловање под двоструко лошијим околностима него друге жене које одржавају трудноћу, а запослене су код послодавца, као и у односу на запослене које предузетница запошљава.

Статус предузетница регулисан је **супротно члану 60. став 5. Устава Републике Србије** (женама, омладини и инвалидима омогућују се посебна заштита на раду и посебни услови рада, у складу са законом); **члану 66. Устава** (све мајке треба да имају једнаку-посебну подршку и заштиту пре и после порођаја), **члану 68. Устава** којим се регулише здравствена заштита (Свако има право на заштиту свог физичког и психичког здравља. **Деца, труднице, мајке током породилског одсуства**, самохрани родитељи са децом до седме године и стари **остварују здравствену заштиту из јавних прихода**, ако је не остварују на други начин, у складу са законом.)

Статус предузетница није у складу са **Конвенцијом 183 Међународне организације рада о заштити материнства**. У овој Конвенцији говори се уопштено о праву на породилско одсуство које морају да имају све жене и не прави се разлика какав уговор имају са послодавцем или да ли обављају самостало делатност. С тим у вези све оно што је наведено за породилско одсуство може да се примени и на жене које обављају самосталу делатност тј. на предузетнице како на период породилског одсуства тако и на период одржавања трудноће. Те је потребно да се и предузетницама, на основу лекарске потврде, одобрити одсуство у случају компликација или опасности од компликација у вези одржавања трудноће, **те износ новчане накнаде треба да буде такав да обезбеди одржавање доброг здравља жене и детета уз одговарајући животни стандард (члан 6. став 2. Конвенције)**. Такође, **накнада не може бити нижа од $\frac{2}{3}$ њене претходне зараде**, а у земљама са недовољно развијеном привредом и системом социјалног осигурања (а што можемо да кажемо за нашу земљу) потребно је обезбедити новчану накнаду, у случају одржавања трудноће, не мању од износа који се исплаћује у случају болести или привремене спреченост за рад у складу са домаћим законодавством. Наше законодавство ово питање уређује чланом 115. Закона о раду на основу којег запослене жене за време одржавања трудноће (трудничког боловања) имају право на 100% накнаде зараде.

Чланом 31. став 1. Повеље о темељним правима Европске уније, предвиђа се да сваки радник/ца има право на радне услове којима се поштује њихово здравље, сигурност и достојанство.

Европски стуб о социјалним правима из 2017. године кроз својих 20 начела регулише статус радника/ца унутар ЕУ и за циљ има доношење нових и ефикаснијих права за

грађане/грађанке. Њиме се изражавају основни принципи и права за ефикасније функционисање тржишта рада и државе благостања у Европи у 21. веку. **Стуб се састоји из три главне категорије: једнаке шансе и приступ тржишту рада, једнаки услови рада и социјална заштита и инклузија.** Поглавље II тиче се једнаких услова рада и њиме се предвиђа да **сви радници/е имају права на здраве, безбедне и прилагођене услове рада.** Начело број 5. предвиђа да без обзира на врсту и трајање запослења, радници/е имају права на праведне и једнаке услове рада, **приступ социјалној заштити и обукама.** Унутар Поглавља III о социјалној заштити и инклузији, начелом 12. дефинише се да без обзира на врсту и трајање запослења, сви радници/е имају права на адекватну социјалну заштиту. Право на приступ адекватној здравственој заштити регулисан је начелом 16. Формулисан је и Акциони план за спровођење Европског стуба о социјалним правима, са датумом испуњавања предвиђених циљева до 2030. године. Изједначавање статуса свих радника/радница без обзира на врсту уговора регулисано је посебним директивама ЕУ.

Директива Савета 92/85/ЕЕЗ од 19. октобра 1992. о увођењу мера за подстицање побољшања безбедности и здравља на раду трудница, породиља или дојиља је кључна директива ЕУ која за циљ има заштиту здравља и сигурности жена на радном месту током трудноће или након што су недавно родиле, те жена које доје. Директива је важан део европског законодавства која одређује минимална законска права за раднице широм Европске уније и покрива право на: плату, породилско одсуство, здравље и безбедност, права дојиља и друге аспекте рада и трудноће.

Такође, председница Владе Републике Србије, Ана Брнабић, на седници скупштине Републике Србије одржане 25. новембра 2021. године, дакле непосредно пре ванредних парламентарних избора, рекла је следеће: ” као што сам и рекла донећемо додатне измене и допуне Закона о финансијској подршци породица са децом где ћемо боље да дефинишемо статус мајки предузетница, јер је то остало недовољно добро дефинисано. Ја мислим да се сви у Влади слажемо да мајкама предузетницама треба додатно да помогнемо и да их подржимо зато што ми желимо да ојачано, охрабримо и оснажимо предузетничку културу у Републици Србији, а то у овом закону нисмо урадили на најбољи начин, тако да је то оно о чему сада размишљамо. ”

III. Објашњење основних правних института и појединачних решења

Чланом 1. Предлога закона о измени Закона здравственом осигурању ("Сл. гласник РС", бр. 25/2019) предложили смо брисање члана 85.

Особе које самостално обављају делатности јесу препознате као корисници здравственог осигурања у члану 72. ставу 1. тачки 2. Примена члана 85. овог Закона доводи особе које самостално обављају делатност и које имају запослене у значајно неповољнији положај у односу на оне које су запослене код послодавца или оне који се одлуче да привремено одјаве пословање и нескривено их дискриминише. Дискриминација се огледа у делу који се односи на исплату накнаде описане у члану 85. ставу 2. Ова мера посебно погађа жене које самостално обављају делатност уколико су спречене да раде због компликација у вези са одржавањем трудноће. Оне су тада у прилици да бирају између привременог затварања и коришћења права на боловање под двоструко лошијим околностима него

друге жене које одржавају трудноћу, а запослене су код послодавца, као и у односу на запослене које су у радном односу код предузетнице. Уколико би се власница одлучила на то да привремено затвори фирму тиме би се направио вишеструки губитак - фирма лако може трајно нестати са тржишта предугим изостанком, запослени остају без посла, а држава би се суочила са порастом незапослености. Сматрамо и да управо због овога нема економске оправданости за примену овакве мере. Предлажемо да се овај члан избрише и закон на даље примењује под једнаким условима за све - како на запослене, тако и на предузетнице који привремено изостају са посла, а именовали су пословођу и нису привремено затвориле фирму.

Чланом 2. Предлога закона предвиђено је да закон ступи на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Србије”.

IV. Финансијска средства потребна за примену закона

За реализацију предложене измене Закона о здравственом осигурању потребно је обезбедити финансијска средства у буџету Републике Србије.

V. Анализа ефеката закона

Усвајањем предложене измене закона, предузетнице које се одлуче да у току трудничког боловања овлaсте пословођу који ће водити њихову предузетничку радњу добијају пун износ накнаде коју би добиле да су предузетничку радњу ставиле у однос мировања. Закон о здравственом осигурању у важећем члану 85. дефинише да предузетнице које се одлуче да наставе пословање у току трудничког боловања тако што овлaсте пословођу да ради за њих, не добијају пун износ накнаде. Њихова накнада зараде ће износити 50% од накнаде зараде коју би добиле да су привремено одјавиле делатност. Сматрамо да је оваква одредба дискриминишућа у односу на предузетнице које не желе да угрозе пословање привременим прекидом како не би изгубиле клијенте, али и у односу на запослене жене које су са послодавцем закључиле уговор о раду.

VI. Преглед одредбе Закона о измени Закона о здравственом осигурању који се мења

Члан 85.

~~Осигуранику из члана 11. став 1. тачка 18) овог закона не припада накнада зараде из ередстава обавезног здравственог осигурања ако за време привремене спречености за рад није привремено одјавио обављање делатности, без обзира ко је исплатилац накнаде.~~

~~У случају из става 1. овог члана осигуранику који има запослене (једног или више) припада 50% од накнаде зараде која би му припадала да је одјавио обављање делатности.~~

**ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ
УНИЈЕ**

1. Орган државне управе, односно други овлашћени предлагач прописа

Народни посланици Никола Нешић, Небојша Зеленовић Александар Јовановић, др Јелена Калајџић, Данијела Несторовић, Милинка Николић, Небојша Цакић и др Ђорђе Миктић

2. Назив прописа

Предлог закона о измени Закона о здравственом осигурању

Draft law on health insurance

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум), односно с одредбама Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Прелазни споразум):

- а) Одредба Споразума и Прелазног споразума која се односе на нормативну саржину прописа
- б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума и Прелазног споразума
- в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума
- г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума
- д) Веза са Националним програмом за интеграцију Републике Србије у Европску унију

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније

- а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права.

Потребно је обезбедити усклађеност Предлога закона о измени и допуни Закона здравственом осигурању са:

Конвенцијом 183 Међународне организације рада о заштити материнства;

Чланом 31. став 1. Повеље о темељним правима Европске уније;

Европски стуб о социјалним правима из 2017. године;

Директивом Савета 92/85/ЕЕЗ од 19. октобра 1992. о увођењу мера за подстицање побољшања безбедности и здравља на раду трудница, породиља или дојиља.

6. Да ли су претходно наведени извори права ЕУ преведени на српски језик?

Да.

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик ЕУ?

Не.

8. Сарадња са Европском Унијом и учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености

Наведено у разлозима за доношење закона.

Потпис руководиоца органа државне управе, односно другог овлашћеног предлагача прописа, датум и печат.

Београд, 25. новембар 2022. године

НАРОДНИ ПОСЛАНИК

Никола Нешић